

THỰC HIỆN KIỂM SOÁT, QUẢN LÝ CHỐNG MUA BÁN HÀNG GIẢ TRÊN CÁC SÀN THƯƠNG MẠI ĐIỆN TỬ, NGHIÊN CỨU TRƯỜNG HỢP CỦA SHOPEE VIỆT NAM

Trần Nguyên Anh Thảo¹, Nguyễn Thái Thanh Trúc¹

Title: *Implementing control, management, anti-counterfeit goods trading on e-commerce platforms: case study of Shopee Viet Nam*

Từ khóa: Hàng giả, Sàn TMĐT, Shopee, Người tiêu dùng, Thị trường

Keywords: *Counterfeit goods, e-commerce platforms, consumers, markets*

Lịch sử bài báo:

Ngày nhận bài: 15/3/2024

Ngày nhận kết quả bình duyệt: 27/3/2024

Ngày chấp nhận đăng bài: 8/4/2024

Tác giả: ¹Trường Đại học Yersin Đà Lạt

Email liên hệ:

anhthao.kttc@gmail.com

thanhtruc2172002@gmail.com

TÓM TẮT

Khi thói quen mua sắm của người tiêu dùng chuyển dần từ truyền thống sang mua hàng trên các sàn thương mại điện tử (TMĐT). Bên cạnh những thuận lợi, hoạt động mua bán trên TMĐT còn gặp không ít những phàn nàn về chất lượng của sản phẩm, hàng mua về nhận được không giống như mô tả, bán hàng giả, ... làm phát sinh hệ quả nghiêm trọng. Nghiên cứu pháp luật kinh tế, đặc biệt là những vấn đề pháp lý có liên quan đến việc mua bán hàng giả trên các sàn TMĐT là vô cùng cần thiết nhằm tạo ra niềm tin cho người tiêu dùng và môi trường để kinh doanh phát triển bền vững.

ABSTRACT

As consumers' shopping habits gradually shift from traditional to purchasing on e-commerce platforms (e-commerce). Besides the advantages, e-commerce trading activities also encounter many complaints about the quality of products, purchased goods received that are not as described, counterfeit goods sold, etc., giving rise to serious consequences. Researching economic law, especially legal issues related to buying and selling counterfeit goods on e-commerce platforms, is extremely necessary to create consumer trust and a sustainable business environment.

1. Đặt vấn đề

Nhận thấy tầm quan trọng của thị trường thương mại điện tử (TMĐT) đang phát triển mạnh mẽ, đặc biệt là sau đại dịch Covid-19. Một trong những yếu tố chính thúc đẩy sự bùng nổ này là sự tăng trưởng nhanh chóng của số lượng người sử dụng internet. Với việc truy cập internet trở nên dễ dàng hơn qua điện thoại di động và các thiết bị kết nối, người tiêu dùng có thể mua

sắm bất kì đâu. Tính tiện lợi của TMĐT đóng vai trò quan trọng trong bối cảnh số hóa hiện nay. Shopee là một trong những nền tảng TMĐT hàng đầu tại Đông Nam Á, đã trải qua một hành trình đầy ấn tượng và phát triển nhanh chóng, đặc biệt trong bối cảnh cách mạng số. Theo báo cáo và thống kê của Hệ thống Giám sát và Phân tích thông tin trên môi trường mạng (Reputa) công bố “*Dẫn đầu bảng xếp hạng sàn TMĐT năm*

2022 là Shopee, Shopee hiện đang là sàn TMĐT phổ biến nhất Việt Nam khi chiếm đến gần 73% tổng doanh số 4 sàn, tương ứng với khoảng 91 nghìn tỷ. Lazada đứng thứ 2, chiếm 20% với doanh thu 26,5 nghìn tỷ". Có thể thấy sự phát triển của TMĐT nói chung và sự phát triển của Shopee nói riêng thật sự đáng kinh ngạc.

Khi TMĐT phát triển thúc đẩy kinh tế phát triển, tuy nhiên hàng giả tràn lan gây ảnh hưởng trực tiếp đến quyền lợi người tiêu dùng. Theo chia sẻ của bà Dư Thị Vân Anh, giám đốc kinh doanh Công ty Idocean, TP.HCM "Năm 2019 khi bắt đầu đưa hàng lên bán trên Shopee thì phát hiện một trong những sản phẩm bán chạy là trà đen "Hoa Trân số 9" đã bị làm giả và công khai bán trên những cửa hàng của TMĐT Shopee. Chỉ một động tác tìm kiếm, chúng tôi tìm được gần 20 người đăng bán các sản phẩm nhái, giả của chúng tôi. Lập tức chúng tôi có phản ánh, báo cáo gửi đến Shopee để nhờ giải quyết. Chúng tôi đã hai lần gửi hồ sơ khiếu nại việc vi phạm nhãn hiệu Hoa Trân của các nhà bán hàng trên Shopee. Và phản ứng của Shopee là khóa tất cả sản phẩm rao bán có từ "Hoa Trân số 9", kể cả sản phẩm chính hãng". Qua chia sẻ có thể thấy mặc dù Pháp luật Việt Nam đã có những điều luật liên quan đến việc cấm mua bán hàng giả, quy định tại Nghị Định 185/2013/NĐ-CP và Luật Sở Hữu Trí tuệ 2005, tuy nhiên sự thiếu đạo đức trong kinh doanh và cách quản lý lỏng lẻo là cơ hội để hàng giả ngày càng phát triển. Shopee đang là sàn thương mại phát triển mạnh mẽ bậc nhất ở thị trường Việt Nam và tiếp cận đến đại đa số người tiêu dùng. Từ đó để đảm bảo lợi ích cho khách hàng cũng như để đảm bảo sự phát triển bền vững của Shopee thì việc

kiểm soát hàng giả là vô cùng quan trọng và cần thiết. Do đó, tác giả nghiên cứu vấn đề "Thực hiện kiểm soát, quản lý chống mua bán hàng giả trên các sàn thương mại điện tử, nghiên cứu trường hợp của Shopee Việt Nam" nhằm đánh giá tình hình quản lý chống mua bán hàng giả thực tại của Shopee và đưa ra những biện pháp cải thiện.

2. Quy định pháp lý về quản lý mua bán hàng giả trên các sàn thương mại điện tử

Nghiên cứu tìm hiểu cận kề về vấn đề kiểm soát, quản lý mua bán hàng giả trên Shopee, cung cấp thông tin về tình hình hiện tại và giải pháp trong thời gian tới.

Theo Bộ Công thương "Thực hiện kiểm soát, quản lý chống mua bán hàng giả là đẩy mạnh công tác thông tin, truyền thông, kết hợp công tác kiểm tra, xử lý vi phạm với việc vận động các tổ chức, cá nhân hoạt động thương mại trên thị trường tham gia đấu tranh chống buôn lậu, gian lận thương mại, hàng giả bằng các hình thức đa dạng, thiết thực; thực hiện ký cam kết không kinh doanh hàng giả, hàng lậu, kém chất lượng; kiểm tra đối với những cơ sở kinh doanh đã ký cam kết và xử lý nghiêm những trường hợp vi phạm".

Theo Cục Quản lý thị trường, Bộ Công Thương "Hàng giả là sản phẩm được sao chép, giả mạo, hoặc không đúng với chất lượng, không đem lại hiệu quả như sản phẩm chính hãng (sản phẩm thật). Thường được sản xuất trái phép và có thể gây hậu quả tiêu cực cho người mua, doanh nghiệp và thị trường" và "mua bán hàng giả là hành động mua đi bán lại có chủ đích sản phẩm, hàng hóa không rõ xuất xứ hay đạo nhái tem nhãn. Mua bán hàng giả hay còn gọi là "hàng nhái" là hành động nguy hiểm

cho xã hội, xâm phạm lợi ích, sức khỏe của người tiêu dùng và ảnh hưởng đến trật tự quản lý thị trường”.

Theo Tổ chức tiêu chuẩn hóa quốc tế (International Organization for Standardization – ISO) định nghĩa trong ISO 9000 thì chúng ta hiểu về chất lượng sản phẩm cụ thể như sau: “*Chất lượng là tập hợp các tính năng của sản phẩm có khả năng đáp ứng nhu cầu (mong muốn) của người tiêu dùng và mang lại sự hài lòng cho khách hàng bằng cách cải tiến sản phẩm (hàng hóa) và làm cho chúng không có bất kỳ khiếm khuyết hoặc khiếm khuyết nào*”.

Tác giả Lưu Hà Chi (6/2021) định nghĩa, “*Thương mại điện tử (TMĐT): Là quá trình mua bán và trao đổi hàng hóa, dịch vụ thông qua internet và các hệ thống mạng điện toán. Giúp người bán và người mua trao đổi một cách thuận tiện, nhanh chóng và dễ dàng*”. Theo tác giả Cao Thị Vân (6/2022) “*Sàn TMĐT Shopee: Là một nền tảng TMĐT đa quốc gia và đa ngành. Được phát triển và quản lý bởi Sea Group, một tập đoàn công nghệ Đông Nam Á. Shopee cung cấp một môi trường trực tuyến cho người bán và người mua gặp nhau để thực hiện giao dịch mua bán*”.

Sự xuất hiện của hàng giả trên các nền tảng TMĐT là một vấn đề nghiêm trọng, đặt ra nhiều thách thức lớn cho người tiêu dùng và sàn TMĐT Shopee. Sự tăng trưởng nhanh chóng của TMĐT và số lượng lớn người tiêu dùng tham gia mua sắm trực tuyến là một trong những lý do chính dẫn đến sự xuất hiện của hàng giả.

Hoạt động kinh doanh mua bán hàng giả, hàng kém chất lượng,...Trên trang TMĐT là vi phạm Luật Sở Hữu Trí Tuệ (2005), vi phạm Nghị Định Chính Phủ

185/2013/NĐ-CP và là một trong những hành vi bị cấm trong hoạt động TMĐT hiện nay, ảnh hưởng nghiêm trọng đến cả người mua lẫn người bán.

Sự đơn giản và thuận tiện của việc mua sắm trực tuyến đã tạo ra nhu cầu lớn, và các nhà sản xuất hàng giả đã nhìn ra được cơ hội béo bở này. Họ tận dụng mọi tiện ích của thị trường TMDT để tung ra thị trường những sản phẩm giả, sao chép y đúc sản phẩm thật từ từng chi tiết nhỏ mà không sợ phải chịu trách nhiệm pháp lý.

Theo Luật sư Tô Thị Phương Dung “*Quyền sở hữu trí tuệ bao gồm các quyền sở hữu đối với sản phẩm của hoạt động trí tuệ và tinh thần như tác phẩm văn học, nghệ thuật, tác phẩm khoa học, sáng chế, nhãn hiệu, tên thương mại,...*”

Hàng hóa xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ là những loại hàng hóa được sản xuất, kinh doanh, buôn bán, ... có sự tương đồng với hàng thật về mẫu mã, bao bì, nhãn mác,... gây ra sự nhầm lẫn cho người tiêu dùng. Lợi dụng nhu cầu của người tiêu dùng và sự uy tín của doanh nghiệp (thường là thương hiệu nổi tiếng có tên tuổi và chỗ đứng vững chắc trong lòng khách hàng) để trục lợi riêng.

Việc mua bán hàng giả xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ gây ảnh hưởng trực tiếp đến nhà sản xuất, chủ sở hữu gây ảnh hưởng nghiêm trọng đến hình ảnh thương hiệu, sự uy tín của doanh nghiệp và làm giảm doanh thu của doanh nghiệp chính thức. Song với đó, mua bán hàng giả sẽ tác động đến sức khỏe, tâm lý và niềm tin của người tiêu dùng khi mua phải các hàng kém chất lượng trên các sàn TMĐT. Do đó để hạn chế và ngăn chặn hành động này, Pháp luật Việt Nam đã quy định hình thức xử phạt đối

với hành vi xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ tại Điều 214 của Luật Sở hữu trí tuệ năm 2005 bằng các hình thức phạt hành chính và xử lý tùy thuộc vào mức độ nghiêm trọng của vấn đề.

Căn cứ tại Điều 4 Nghị định 52/2013/NĐ-CP quy định “*Hành vi lợi dụng TMĐT để kinh doanh, buôn bán hàng giả, hàng kém chất lượng. Làm giả thương hiệu hoặc bản quyền là vi phạm về hoạt động kinh doanh trên TMĐT*”.

Các cá nhân, doanh nghiệp thực hiện hành vi mua bán các sản phẩm không có giá trị sử dụng, không đúng với giá trị sử dụng hoặc giả mạo tên của các sản phẩm chính gốc, giả mạo về nguồn gốc, xuất xứ,... đều là các hành vi mua bán hàng giả. Theo đó, việc hàng giả xuất hiện ngày càng nhiều trên thị trường trong mọi lĩnh vực gây ảnh hưởng đến kinh tế và lợi ích người tiêu dùng. Các hành vi buôn bán hàng giả bất kể giá trị lớn nhỏ đều có thể bị truy cứu trách nhiệm hình sự. Điều 192 Bộ luật Hình sự năm 2015 quy định với tội buôn bán hàng giả với hình phạt thấp nhất là phạt tiền hành chính, ở tù từ 01 đến 05 năm và cao nhất lên đến 15 năm tù. Việc đưa ra các quy định pháp luật về tội buôn bán hàng giả là một trong những căn cứ để quản lý các cá nhân, doanh nghiệp trong hoạt động mua bán hàng hóa.

Sự phát triển của thời đại số thúc đẩy hoạt động mua bán trên các sàn TMĐT ngày càng gia tăng. Sự phát triển này càng mạnh kéo theo ngày càng khó kiểm soát tình trạng mua bán hàng giả. Căn cứ tại Điều 4 Nghị định 52/2013/NĐ-CP quy định về các hành vi bị cấm trong hoạt động TMĐT. Thứ nhất, vi phạm về thông tin trên website TMĐT, đưa thông tin sai lệch để đăng ký tài khoản ảo, không tuân thủ quy định về hình thức

trên website TMĐT. Thứ hai, đưa thông tin sản phẩm không chính xác, thần thánh hóa công dụng của sản phẩm, nâng cao chất lượng hàng hóa. Thứ ba, vi phạm về hoạt động kinh doanh TMĐT, lợi dụng TMĐT để kinh doanh, buôn bán hàng giả, hàng kém chất lượng, làm giả thương hiệu hoặc bản quyền. Với những vi phạm về thông tin, các cá nhân và doanh nghiệp có thể dễ dàng thực hiện hành vi mua bán hàng giả của mình. Trong Nghị định 85 của Thủ tướng Chính phủ năm 2021, đã tăng cường những điều khoản quy định chặt chẽ hơn đối với các doanh nghiệp kinh doanh trên các sàn TMĐT. Trích “sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định 52/2013/NĐ-CP ngày 16/5/2013 của Chính phủ về TMĐT” như sau: “*Thông tin về hàng hóa công bố trên website phải bao gồm các nội dung bắt buộc thể hiện trên nhãn hàng hóa theo quy định pháp luật về nhãn hàng hóa, trừ các thông tin có tính chất riêng biệt theo sản phẩm như: năm, tháng, ngày sản xuất; hạn sử dụng; số lô sản xuất; số khung; số máy*”.

3. Thực trạng của Shopee Việt Nam về vấn đề mua bán hàng giả

Shopee là trang TMĐT mua sắm được vận hành bởi công ty công nghệ Singapore SEA Ltd – một trong những startup kỳ lân lớn nhất Đông Nam Á. Trước khi dẫn thân vào lĩnh vực TMĐT, SEA được biết đến trong vai trò một công ty chuyên xuất bản, vận hành và phát triển các trò chơi trên nền tảng PC và di động dưới thương hiệu Garena.

Ra đời năm 2015 cho đến thời điểm hiện tại, Shopee đã có mặt trên tổng cộng 7 nước khu vực châu Á bao gồm: Singapore, Malaysia, Thái Lan, Đài Loan, Indonesia, Việt Nam và Philipines. Với sứ mệnh “*Kết*

nổi người mua và người bán” và mục tiêu: “Chúng tôi thật sự tin tưởng vào sức mạnh khai triển của công nghệ và mong muốn góp phần làm cho thế giới trở nên tốt đẹp hơn bằng việc kết nối cộng đồng người mua và người bán thông qua việc cung cấp một nền tảng TMĐT”, Shopee được xây dựng nhằm tạo ra một sàn TMĐT để cung cấp cho khách hàng trải nghiệm việc mua sắm trực tuyến một cách dễ dàng, an toàn và tiện lợi qua quá trình thanh toán và vận chuyển nhanh chóng. Tiếp đó Shopee còn tạo ra môi trường kinh doanh cho các cá nhân, tổ chức, doanh nghiệp muốn quảng bá, tiếp thị và phân phối sản phẩm của mình đến với khách hàng. Với vài thao tác đăng ký đơn giản và đăng tải, mô tả sản phẩm thì bất cứ ai cũng có thể mở một gian hàng trên Shopee và đây cũng chính là cơ hội kinh doanh trực tuyến dành cho bất kì cá nhân, tổ chức nào.

Hiện nay ở Việt Nam thì sàn TMĐT là thị trường đầy tiềm năng phát triển cũng như đang có xu hướng cạnh tranh khá gay gắt đến từ các doanh nghiệp trong nước cũng như ngoài nước. Một trong những sàn được ưa chuộng nhất hiện nay đó là Shopee, nền tảng TMĐT có nhiều thành công và sự chú ý trong vòng 4 năm trở lại đây. Tham gia vào Việt Nam từ năm 2016, Shopee đến bây giờ đã có lượng đơn hàng trực tuyến mỗi ngày lớn nhất so với các sàn khác. Mặc dù gia nhập khá muộn hơn Lazada hay Tiki, nhưng Shopee vẫn khẳng định được mình trên thị trường.

Shopee đã và đang triển khai nhiều chính sách và quy định cho cả người bán lẫn người mua để bảo vệ tối đa quyền lợi của họ. Thứ nhất, đối với người bán là cá nhân hoặc doanh nghiệp được quyền đăng kí quyền sở

hữu trí tuệ để bảo vệ cho các sản phẩm của mình không bị các thế lực xấu lợi dụng hình ảnh, thông tin để mua bán gây mất uy tín và doanh thu. Thứ hai, đối với người mua có thể an tâm thoải mái lựa chọn mua sắm sản phẩm trên các gian hàng được đăng kí Shopee Mall hoặc có chứng nhận bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ. Đồng thời với đội ngũ của Shopee giải quyết nhanh chóng thỏa đáng các phàn nàn của khách hàng phần nào làm gia tăng lòng tin và sự hài lòng của họ. Thứ ba, khi triển khai thực hiện các chính sách giúp Shopee tạo môi trường trung gian lành mạnh, uy tín kết nối giữa người mua và người bán, từ đó thúc đẩy sự phát triển bền vững của Shopee ở giai đoạn hiện tại và trong tương lai.

Bên cạnh những lợi ích trước mắt Shopee vẫn còn nhiều vấn đề tồn đọng trong khâu quản lý, kiểm soát và ngăn chặn việc bán hàng giả trên sàn của mình. Một số vấn đề có thể thấy:

Thứ nhất, thủ tục đăng kí bán hàng trên Shopee quá dễ dàng, vì mục đích khuyến khích và thu hút nhiều người bán trên Shopee do đó thủ tục đăng kí được tối ưu hóa có thể thực hiện dễ dàng trong vài phút. Chính điều này, đã vô tình tạo cơ hội cho những hành vi xấu xâm phạm như buôn bán hàng giả, hàng kém chất lượng cho người tiêu dùng trên Shopee. Bất kì mặt hàng nào, đồ gia dụng, mỹ phẩm, thời trang, văn phòng phẩm,... đều có thể đăng kí để bán trên Shopee. Chính vì thiếu đi sự nghiêm ngặt từ khâu đầu vào nên Shopee hiện tại vẫn còn tràn lan các mặt hàng giả, kém chất lượng dù đã có nhiều quy định nghiêm cấm hành vi này.

Thứ hai, thiếu sự kiểm soát đồng bộ, khi Shopee cho ra mắt Shopee Mall là kênh

chuyên cung cấp mặt hàng chính hãng. Tuy nhiên, khi đăng kí kênh này người bán sẽ phải chịu một khoản phí cao hơn và mức giá bán ở trên kênh này sẽ cao hơn so với Shopee thông thường. Do đó, dựa trên góc độ tâm lý của người bán muốn thu lợi nhuận nhiều hơn sẽ phải tìm cách giảm chi phí và chọn bán ở kênh Shopee, tương tự đối với người mua họ sẽ ưu tiên lựa chọn sản phẩm có mức giá tốt hơn, có lượt mua cao hơn và lượt đánh giá tốt. Do đó, Shopee Mall vẫn chưa phải là giải pháp hữu hiệu để ngăn chặn hành vi mua bán hàng giả.

Thứ ba, không xử lý triệt để các hành vi mua bán hàng giả, từ những khiếu nại của khách hàng, Shopee vẫn tiếp nhận xử lý và xác nhận hành vi mua bán hàng giả tuy nhiên một số trường hợp được đáp lại bằng lời hứa sẽ khắc phục trong tương lai nhưng không thấy hành động thực tế nào của Shopee đến khách hàng. Song với đó, khi có khiếu nại và yêu cầu trả hàng thì Shopee có thông báo cho bên người bán và người bán không chấp nhận vì đã mở hàng thì Shopee vẫn chấp nhận. Điều này, đồng nghĩa việc quản lý, ngăn chặn hành vi mua bán hàng giả của Shopee là chưa được quyết liệt. Theo chị Vũ Khánh Vy sinh sống và làm việc tại Thành phố Hồ Chí Minh chia sẻ về việc chị mua nhầm 1 cặp dầu gội giả trên Shopee và khiếu nại như sau: “*Sau khi tôi phản ánh, phía kênh bán hàng trên chợ điện tử Shopee cũng xóa luôn sản phẩm bán cho tôi trên Shopee. Tôi tiếp tục phản ánh việc mình mua phải hàng nhái tới bộ phận chăm sóc khách hàng của Shopee thì nhận được xác nhận kênh bán hàng đã trà trộn hàng giả, hàng nhái bán cho tôi, phía Shopee chưa kiểm soát hết được và hứa: chúng tôi sẽ giải quyết. Nhưng kể từ hôm đó đến nay, tôi chưa thấy phía Shopee phản hồi lại. Bộ dầu gội tôi mua*

đành phải bỏ đi, mất tiền mua dầu gội nhưng thêm bực vào bản thân”.

3. Một số kiến nghị nhằm hạn chế tình trạng mua bán hàng giả trên Shopee nói riêng và các sàn thương mại điện tử nói chung

Từ những phân tích và đánh giá về tình hình thực tế của Shopee trong việc kiểm soát, quản lý và ngăn chặn hành vi mua bán hàng giả tác giả đề xuất một số giải pháp nhằm củng cố và hoàn thiện hơn cho Shopee, tạo môi trường kinh doanh nói chung với hàng giả, hàng kém chất lượng.

Thứ nhất, cần có cơ chế kiểm soát nghiêm ngặt trong quy trình đăng kí tài khoản. Để ngăn chặn hành vi mua bán hàng giả một cách tốt nhất là nên bắt đầu sàng lọc từ những bước đầu tiên. Xây dựng quy trình đăng kí tài khoản bán hàng chặt chẽ, yêu cầu người bán cung cấp đầy đủ các thông tin cá nhân để đảm bảo về trách nhiệm pháp lý, cung cấp hình ảnh, thông tin, nguồn gốc, nhà sản xuất rõ ràng chi tiết và các giấy tờ chứng minh về chất lượng sản phẩm. Nếu thực hiện tốt Shopee sẽ ngăn chặn được lượng lớn đối tượng xấu muốn lợi dụng sự tiện lợi nhanh chóng để đăng kí bán những mặt hàng kém chất lượng.

Thứ hai, tăng cường công tác kiểm tra đối với các gian hàng. Thường xuyên thực hiện kiểm tra so sánh sản phẩm và thông tin mà người bán cung cấp để đảm bảo sự đồng nhất, tránh hiện tượng “treo đầu dê bán thịt chó”. Đặt ra các mức độ cảnh báo đối với các gian hàng có hành vi mua bán hàng giả như cảnh báo về sai thông tin sản phẩm, cảnh báo sai sản phẩm, ... Và nếu mức độ cảnh báo ở mức báo động Shopee sẽ xóa bỏ gian hàng và toàn bộ sản phẩm ra khỏi sàn Shopee và cấm tái kinh doanh trong tương lai.

Thứ ba, kết hợp với cơ quan chức năng chống mua bán hàng giả. Cần có sự phối hợp thường xuyên với Bộ Công Thương trong vấn đề thực hiện kiểm soát, quản lý chống mua bán hàng giả. Việc tăng cường hợp tác này vô cùng có lợi cho Shopee, tiếp thu thêm thông tin về hàng giả trên thị trường, cập nhật kiến thức, kỹ năng cho toàn thể các bộ, công nhân viên làm việc tại Shopee để nâng cao nhận thức về hàng giả và cách phòng chống cơ bản.

Đối với hoạt động chống mua bán hàng giả trên các sàn thương mại điện tử nói chung, nhóm tác giả đề xuất một số kiến nghị như sau:

Thứ nhất, hoàn thiện các quy định về bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ. Để bảo vệ lợi ích cho cả người bán lẫn người mua, đảm bảo môi trường mua bán an toàn, tin cậy để người tiêu dùng an tâm mua sắm. Shopee đã mở Cổng thông tin Bảo vệ Quyền Sở Hữu Trí Tuệ cho tất cả người bán ở Shopee có thể đăng kí để bảo vệ quyền lợi của mình. Theo đó, khi thực hiện hành động này, bên bán có thể là chủ sở hữu hoặc là người được ủy quyền để sử dụng Quyền sở hữu trí tuệ cần thực hiện các bước để đăng kí về thương hiệu, bản quyền, kiểu dáng doanh nghiệp, bằng sáng chế và cung cấp các giấy tờ chứng minh. Shopee sẽ có đội ngũ để thực hiện kiểm tra và phê duyệt các yêu cầu đăng kí. Sau khi được xét duyệt, người bán phát hiện được những trường hợp đăng thông tin về sản phẩm, nguồn gốc, thành phần,... của mình có thể khiếu nại với Shopee. Shopee sẽ điều tra, xác thực và nếu đúng sẽ thực hiện xóa bỏ sản phẩm đó khỏi sàn TMĐT.

Thứ hai, ban hành các quy định liên quan đến chống mua bán hàng giả trên các

sàn thương mại điện tử. Hiện nay, hệ thống Pháp luật Việt Nam chưa có những bộ luật riêng hay quy định về việc chống mua bán hàng giả trên sàn TMĐT. Thực tế cho thấy, việc buôn bán hàng giả này được quản lý trực tiếp bởi các sàn TMĐT và còn gặp nhiều bất cập, dẫn đến tình trạng hàng giả vẫn xuất hiện tràn lan trên TMĐT. Chính vì vậy, cần xây dựng và phát triển bộ Luật chống hàng giả trên sàn TMĐT là hồi chuông cảnh báo, ngăn chặn đối với hành vi mua bán hàng giả và cũng là căn cứ áp dụng các biện pháp chế tài và xử phạt các hành vi cố tình mua bán hàng giả trên TMĐT.

Thêm vào đó, các cơ quan nhà nước có thẩm quyền liên quan cần liên tục củng cố, nâng cao năng lực chuyên môn, kỹ năng nghiệp vụ trong các hoạt động nhận biết, kiểm tra và xử lý các trường hợp mua bán hàng giả trên sàn TMĐT. Đồng thời tuyên truyền, phổ cập kiến thức cho các cá nhân, doanh nghiệp tham gia vào sàn TMĐT về kiến thức chống mua bán hàng giả và bảo vệ người tiêu dùng. Bên cạnh đó, các cơ quan Nhà nước có thẩm quyền cần thúc đẩy hoàn thiện hệ thống quản lý thông tin, hệ thống giám sát đảm bảo an toàn trên không gian mạng nhằm kiểm soát nhanh chóng các thông tin liên quan đến mua bán hàng trên TMĐT.

Kết luận

Jack Ma chia sẻ “*Nếu hình phạt với một sản phẩm giả được sản xuất hoặc bán ra là bảy ngày ngồi tù, thế giới sẽ rất khác*”. Có thể thấy vấn đề chống mua bán hàng giả là một vấn đề lớn và chung của nhiều sàn TMĐT không riêng gì Shopee. Thật khó để giải quyết vấn đề 100% vì đây là cuộc chiến chống lại một đặc tính của con người. Shopee đã và đang nỗ lực hoàn thiện các

chính sách, quy định về việc cấm các hành vi mua bán hàng giả bằng cách cho người bán đăng kí quyền sở hữu trí tuệ và bán hàng trên Shopee Mall. Ngoài ra, Shopee cũng tăng cường đội ngũ nhân sự để quản lý và giải quyết các trường hợp liên quan đến hàng giả, kém chất lượng. Từ việc nghiên cứu đề tài “Thực hiện kiểm soát, quản lý chống mua bán hàng giả, nghiên cứu trường hợp Shopee Việt Nam”, tác giả đánh giá về tình hình thực tế của Shopee và đưa ra một số giải pháp để Shopee hoàn thiện hơn trong vấn đề ngăn chặn hàng giả. Cụ thể bài nghiên cứu nhấn mạnh tầm quan trọng của việc quản lý các tài khoản từ bước bắt đầu đăng kí bán hàng trên Shopee: cần phải xây dựng quy trình đăng kí chặt chẽ có tính xác thực cao gia tăng trách nhiệm bảo

vệ người tiêu dùng khỏi hàng giả cho người bán. Thêm vào đó, trong quá trình hoạt động Shopee luôn cần phải kiểm tra và cảnh báo các gian hàng có nguy cơ và hành vi mua bán hàng giả để ngăn chặn kịp thời. Và để tăng cường hiệu quả cần kết hợp với cơ quan chức năng có chuyên môn cao để loại bỏ triệt để hành vi mua bán hàng giả khỏi thị trường. Nghiên cứu này không chỉ mang ý nghĩa thực tiễn với Shopee nói riêng mà còn là hồi chuông đối với các sàn TMĐT đang hoạt động nói chung, cần phải nhận thức được sự ảnh hưởng của hàng giả đối với môi trường kinh doanh và cần có những biện pháp để ngăn chặn hành vi này với sự can thiệp từ các cơ quan chức năng để hướng đến môi trường kinh doanh lành mạnh và bền vững.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Ban Chỉ đạo 35 Bộ Công Thương (2022), *Tăng cường kiểm soát các hành vi buôn bán hàng lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên môi trường TMĐT*, tin tức, Hà Nội, truy cập tại Tăng cường kiểm soát các hành vi buôn lậu, hàng giả và gian lận thương mại trên môi trường thương ... (moit.gov.vn) , truy cập ngày 10/3/2024

Cục TMĐT và Kinh tế số (2023), *Quyết liệt giải pháp chống gian lận thương mại, hàng giả, hàng nhái trong TMĐT*, tin tức, Hà Nội, truy cập tại Quyết liệt giải pháp chống gian lận thương mại, hàng giả, hàng nhái trong TMĐT (moit.gov.vn) , truy cập ngày 10/3/2024

Daibieunhandan.vn (2023), *Bài 4: Shopee: Chỉ lo thu phí bán hàng, để mặc hàng nhái, hàng giả tràn lan*, báo điện tử, Hà Nội, truy cập tại Bài 4: Shopee: Chỉ lo thu phí bán hàng, để mặc hàng nhái, hàng giả tràn lan (congthuong.vn) , truy cập ngày 10/3/2024

Nghị Định Chính Phủ Số 85/2021/NĐ-CP (2021), *SỬA ĐỔI, BỔ SUNG MỘT SỐ ĐIỀU CỦA NGHỊ ĐỊNH SỐ 52/2013/NĐ-CP NGÀY 16 THÁNG 5 NĂM 2013 CỦA CHÍNH PHỦ VỀ TMĐT*, Nghị Định Chính Phủ, Hà Nội, truy cập tại Nghị định 85/2021/NĐ-CP sửa đổi Nghị định 52/2013/NĐ-CP về TMĐT mới nhất (thuvienphapluat.vn), truy cập ngày 10/3/2024

- Nguyễn Đức (2021), *Khách hàng “ngậm đắng” khi mua phải hàng giả, hàng nhái trên “chợ” điện tử Shopee*, báo điện tử, Hà Nội, truy cập tại Hàng giả, hàng nhái trên chợ điện tử Shopee (danviet.vn) , truy cập ngày 10/3/2024
- Như Bình (2021), *Khiếu nại gần 20 “shop” bán hàng giả nhái trên Shopee, Shopee khóa luôn hàng thật*, báo điện tử, Thành phố Hồ Chí Minh, truy cập tại Khiếu nại gần 20 "shop" bán hàng giả nhái trên Shopee, Shopee khóa luôn hàng thật - Tuổi Trẻ Online (tuoitre.vn) , truy cập ngày 10/3/2024
- Phạm Long (2022), *Shopee tổng kết năm 2021 với nhiều con số nổi bật*, tin tức, TP.HCM, truy cập tại Shopee tổng kết năm 2021 với nhiều con số nổi bật (techsignin.com) , truy cập ngày 10/3/2024
- Quyết Định của THỦ TƯỚNG CHÍNH PHỦ Số 319/QĐ-TTg (2023), *Chính thức phê duyệt Đề án chống hàng giả và bảo vệ người tiêu dùng trong thương mại điện tử đến năm 2025*, tin tức, Hà Nội, truy cập tại Chính thức phê duyệt Đề án chống hàng giả và bảo vệ người tiêu dùng trong thương mại điện tử đến ... (moit.gov.vn), truy cập ngày 10/3/2024
- Shopee (2022), *Chính sách hàng chính hãng của Shopee Mall*, chính sách, Thành phố Hồ Chí Minh, truy cập tại Chính sách hàng chính hãng của Shopee Mall | Học viện Shopee - Shopee Uni Vietnam , truy cập ngày 10/3/2024